

8. Chenet H. (2019). Climate change and financial risk. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3407940
9. Palutikof J., Street R., Gardiner E. (2019). Decision support platforms for climate change adaptation: an overview and introduction. URL: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10584-019-02445-2.pdf>
10. Klumpes P., Acharyya M., Kakar G., Sturgess E. (2019). Climate risk reporting practices by UK insurance companies and pension scheme. British Actuarial Journal, Vol. 24, pp. 1-32. URL: https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/39E7ABBB63EDE840FC848D90635EC821/S1357321719000229a.pdf/climate_risk_reporting_practices_by_uk_insurance_companies_and_pension_schemes.pdf

УДК 336.226:004

Людмила Марченко

здобувачка кафедри податків та фіскальної політики

Західноукраїнський національний університет,

Тернопіль, Україна

marchenko-l@rada.gov.ua

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОПОДАТКУВАННІ В УКРАЇНІ

THE PERSPECTIVES FOR THE APPLICATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES OF TAXATION IN UKRAINE ABSTRACT

Анотація. Досліджено актуальні аспекти використання цифрових технологій в оподаткуванні на мікрорівні та макрорівні. Систематизовано особливості впровадження сучасних технологій у діяльність суб'єктів оподаткування в Україні. Акцентовано увагу на перспективах розвитку електронного податкового декларування в українській фіскальній практиці з урахуванням досвіду європейських країн.

Abstract. Actual aspects of the application of digital technologies in taxation at the micro and macro levels are investigated. The features of introduction of modern technologies in the activity of tax subjects in Ukraine are systematized. Emphasis is placed on the perspectives for the development of electronic tax declaration in Ukrainian fiscal practice, taking into account the experience of European countries.

Четверта промислова революція (4IR) вперше була анонсована на Всесвітньому економічному форумі у Давосі (2016), де головним тезисом було констатовано про фундаментальні зміни способу життя, праці та комунікації людей на базі стрімкого розвитку технологій (роботизація, штучний інтелект, блокчейн, штучна й доповнена реальність тощо). Водночас, результати опитування менеджерів вищої ланки провідних компаній світу,

засвідчили їхню стурбованість швидкістю технологічних змін (76 %), стрімкість яких може стати загрозою для бізнесу в наступні 5-7 років (64 %). Відповідно до дослідження PwC, 75 % компаній, які інвестували в технології 4IR, уже фіксують збільшення прибутку, а 40 % – зниження витрат. Поряд з цим, деякі експерти вважають, що понад 40 % топ-менеджменту організацій можуть втратити роботу внаслідок недостатніх навичок приймати оперативні рішення [1].

Податкова галузь також активно змінюється, імплементовуючи технології 4IR, які дають змогу акумулювати й аналізувати податкову інформацію швидше та надійніше, будувати інтелектуальні моделі моніторингу ризиків, автоматизувати процедури формування та перевірки податкової звітності тощо. Практика та проблематика розповсюдження технологій щодо податків і зборів актуалізується не лише для бізнес середовища, а й для контролюючих органів у сфері оподаткування.

Країни Європейського Союзу розраховують на впровадження технології блокчейн як загальноприйнятої для поліпшення умов дотримання податкового законодавства, удосконалення податкового контролю та організації внутрішнього аудиту [2].

Більшість країн – членів ОЕСР активно впроваджують сучасні технологічні рішення у сфері оподаткування, однак ця опція майже недоступна для багатьох країн, що розвиваються, у тому числі й для України. Високотехнологічні ІТ-розробки дають змогу будувати моделі оцінки податкових ризиків, використовувати інформацію одночасно з кількох баз даних, застосовувати релевантні макроекономічні й галузеві показники тощо [3, с. 128]. В умовах воєнного стану та євроінтеграційних прагнень України для низки підприємств виникає потреба в моніторингу податкових ризиків, оптимізації податкових процедур і покращанні податкового планування. Постає необхідність у диверсифікації інформаційного потенціалу сучасними ІТ-рішеннями в галузі податкового контролю. Так чином, для бізнесу, органів державного управління та місцевого самоврядування актуальним завданням виступає вдосконалення методів податкового планування й аналізу на базі сучасних технологічних рішень.

Також констатуємо, що на даний час вже імплементовано певні програмні продукти в сфері оподаткування на базі цифрових технологій (рис. 1). Така практика суттєво покращує процедури обчислення, декларування, обліку, оптимізації сплати податків і зборів (мікрорівень) та підвищує ефективність адміністрування, аналізу та контролю алгоритмів сплати податкових платежів до бюджетів усіх рівнів (мезорівень, макрорівень).

До переваг технологій штучного інтелекту можна віднести наступні: забезпечення цілодобової роботи системи та оперативне реагування на супроводжувальні процеси; забезпечення коректності та адекватності введення даних; можливості робота співпрацювати з певними фаховими додатками; автоматизація найбільш трудомістких процесів; доступність та розширення потенціалу інтелектуального розвитку персоналу тощо. Також слід резюмувати про основні ефекти від імплементції технології блокчейн, а саме: забезпечення прозорості та абсолютної впевненості щодо права власності й історії активів та існування зобов'язань [4, с. 173]; підтримка цілісності облікових даних; підвищення ефективності

контрольних і моніторингових дій; мінімізація помилок на базі нівелювання людського фактору; зменшення ризиків та шахрайських схем тощо.

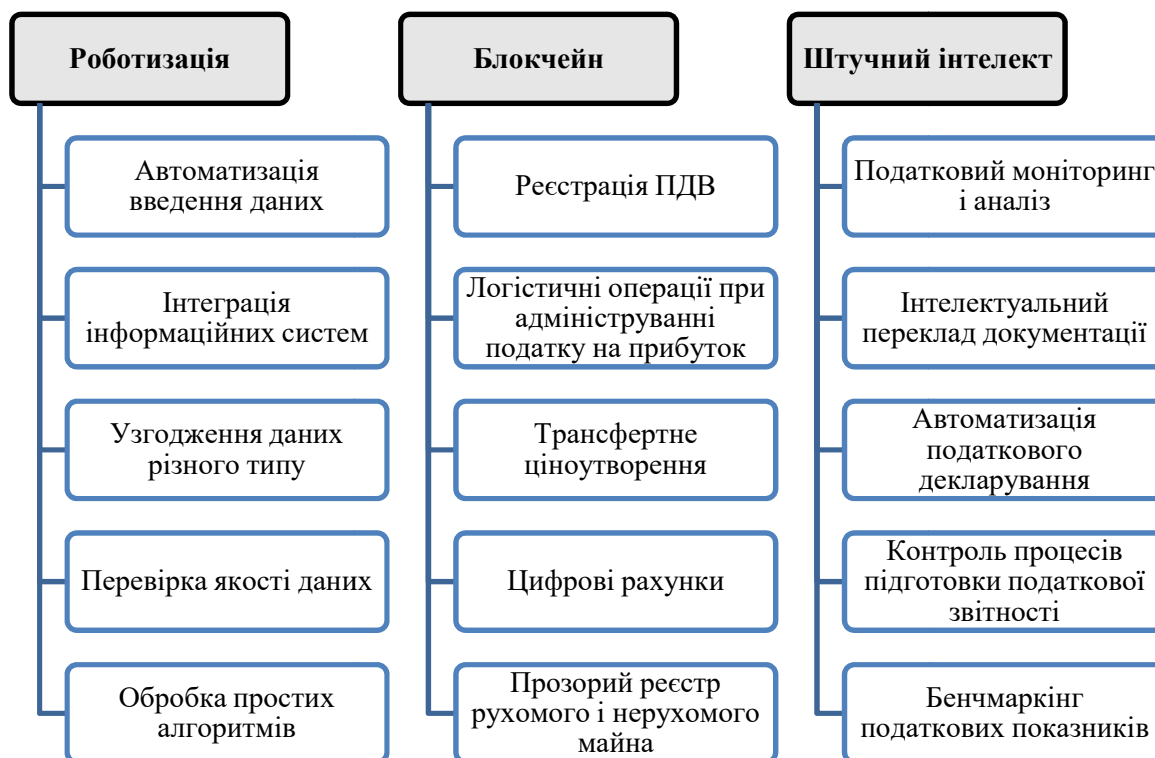

Рис. 1. Імплементаций цифрових технологій в податкову сферу

Особливо важливим аспектом при впровадженні або вдосконаленні будь-яких технологій та процесів виступає вивчення міжнародного досвіду. Заслуговує на увагу практика Естонії, де функціонує система e-Tax, яка є дуже зручною для платників податків, а також дозволяє подати декілька видів декларацій. Акцентуємо, що в Естонії понад 98% податкових декларацій подається електронним способом. Це відбувається з використанням захищеного ідентифікатора, зокрема, платник податків входить в систему, переглядає свої дані в попередньо заповнених формах, вносить необхідні корективи і затверджує форму подання декларації. Наголосимо, що такий процес переважно займає від трьох до п'яти хвилин. З 2015 року можлива навіть подача податкової декларації «одним кліком» – дані, які вже є в системі, відображаються для користувача разом з розрахованим результатом, після чого все, що потрібно зробити, – це натиснути кнопку для підтвердження. Усе це може зайняти менше ніж хвилину [5]. Описана система якраз і є технологічною та не вимагає багато часу для заповнення декларації, тут наявні резервні копії, які є однією з ознак ефективного спеціалізованого програмного забезпечення формування та подання звітності.

Підсумовуючи зазначимо, що подання податкових декларацій в електронній формі є перспективним аспектом підвищення ефективності функціонування податкової системи нашої держави, а також налагодження взаємодії платників податків з контролюючими органами в сфері оподаткування. В цьому напрямку доцільно підвищити ефективність адміністрування податкових декларацій контролюючими органами, передбачити варіанти дій

платників податків, які стикнулися з технічними помилками, а також звільнити платників податків від відповідальності, якщо податковий орган не прийняв декларацію через збій, що стався в системі, та надати строки на те, щоб платник податків міг її подати. Отже, інтенсифікація процедур використання цифрових технологій в оподаткуванні є пріоритетним та перспективним напрямом розбудови нашої держави у поствоєнний період, особливо в контексті гармонізації податкової системи України з стандартами Європейського Союзу.

Література

1. 4IR News. PricewaterhouseCoopers. URL: <https://www.pwc.com/us/en/library/4irready.html>.
2. Transforming the tax function through technology guide. A practical guide to 2020. KPMG. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2018/04/transforming-the-tax-function-final.pdf>.
3. Чижикова О.В. Глобальні тренди впровадження технологій у сфері оподаткування в контексті цифрової трансформації економіки. *Наукові праці НДФІ*. 2019, № 3 (88). С. 126-134.
4. Король С.Я., Клочко А.О. Цифрові технології в обліку й аудиті. *Держава та регіони, серія: економіка та підприємництво*. 2020, № 1 (112). С. 170-176.
5. Пархоменко А.Ю. Електронні податкові декларації в Україні та країнах Європейського Союзу. *Європейські перспективи*. 2021, № 2. С. 144-149.

УДК: 657

Larysa Nikolenko

*PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Informatics and Systemology,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
larisa_nikolenko@ukr.net*

Iryna Kryshchop

*DSc (Economics), Professor of the Department of Tax Management and
Financial Monitoring
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
ikryshchop@kneu.edu.ua*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ПІДГОТОВКИ ЗВІТУ У РОЗРІЗІ КРАЇН МІЖНАРОДНОЇ ГРУПИ КОМПАНІЙ ТА ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

CONCEPTUAL APPROACHES TO AUTOMATION OF PROCESSES OF PREPARATION OF COUNTRY-BY-COUNTRY REPORT AND TAX ADMINISTRATION

Анотація. Досліджено теоретичні та практичні аспекти автоматизації процесів підготовки звіту у розрізі країн міжнародної групи компаній та податкового адміністрування.

Abstract. The theoretical and practical aspects of automation of processes of preparation of country-by-country report and tax administration are investigated.